

רשימות חוברת קיא

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"ק פרשת כִּי־תבוא, ח"י אלול, שבו ימלאו מאה שנה לשיבת תומכי תמימים (ט"ו־ח"י אלול תרנ"ז — תשנ"ז), הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — "ראשי פרקים לחגיגת תומכי תמימים ער"ח תמוז תש"ב", בקשר עם מלאות ארבעים וחמש שנה לשיבת תומכי תמימים, ונטיעתה בארצות־הברית.

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכתי"ק, בא גם פיענוח ותיבות־קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים"

עש"ק פ' כִּי־תבוא, ח"י אלול, ה'תשנ"ז
ברוקלין, נ.י.

ר"פ לחגיגת תו"ת — ל"ג — ער"ח תמוז תש"ב.

מפני מה כ"כ חשובים הישיבות — מהו השרטוט שבו נבדלת תו"ת משאר הישיבות ובו היא יחידה במינה. ובפרט שי"א ששייבה בזמה"ז ענין של לוקסוס, ובפרט אם אינה בשותפות עם קרדום לחפור: טרייד סקול, קאלעדז, תורה ועבודה. וביחוד שכמה ראיות מביאים ע"ז מדרז"ל ג"כ.

התהות עם ישראל וקיומו היפך מכל העמים. כל העמים בתחלה מתיישבים על אדמתם, או מתאחדים עכ"פ לשם כבוש ארצות משא"כ ישראל נעשו לעם — במדבר. כל העמים בנתינת חוקים מתחילים בהנוגע לענינים גשמיים ביותר — ישראל באנכי ול"י, רעיונות היותר עמוקים בזמן ההוא וגם עתה באחדות שאינו גשם וכו'. כל העמים מכריחים אותם על קיום חוקים — ע"י הבטחת אושר גשמי שהשכל יקבלו — ישראל ההתחלה נעשה קודם לנשמע מסירת הרצון והשכל גם יחד.

ובהיות יסוד עם ישראל רוחני לגמרי, עי"ז יכלו עמוד בכל הצרות שעברו עליהם, כי כל או"ה לא משלו אלא על הגוף, ולא על הנשמה וקניניהם הרוחניים, ונשאר יסודם קיים ונצחי.

וזהו שבהתחלת ענין הגלות בכלל — ירידה למצרים — שלח יעקב את יודא להורות להכין ביהמ"ד (ב"ר פצ"ה) בחורבן ב"ר הקדימו גלות יכני' שיכלו ללמד תורה לגלות צדקי' והם החרש והמסגר (גטין פח.) ובחורבן ב"ש ביקש ריב"ז יבנה וחכמי' (גטין נו:) שושילתי' דר"ג — מנהיג כדבעי ואסותא דר"צ שישאר בחיים — תפלה. וכלל גדול כללו כשהקול קול יעקב אין הי"י עשו (ב"ר פס"ה).

והנה בימים מלפנים הי' כל בני"י אדוקים, הבית והרחוב מלא יר"ש תומ"צ. זה איזה עשירות בשנים נתקלקל האויר בחוץ והתחיל לחדור הביתה. ראו בישיבות שצריך לתת מזון ללב ולא רק למוח, שלא יהי' פרוד ומלחמה ביניהם, שלפעמים אפשר שתנצח תאות הלב.

ויש ישיבות שהנהיגו אופן כיבוש הלבבות ע"י הוכחת שפלות האדם, חמת מלא צואה (שבת קנב.) — גם כנפה"ב — מאין באת וכה"ג — מוסר מפלח לב וכליות.

ותבוא תו"ת ותנהיג שיטה להראות את האדם ולהוכיח לו גודל העילוי שיוכל לעלות, מתי יגיעו מעשי כו', ויכול להיות גם בבעל עסק,

איש פשוט [וכל' תדב"א אפי' עבד אפי' שפחה ?], ושהוא שלוחו של המק'. ודוקא על מקומו, ולא יאמר שמקומו גורם לו לחטוא, כי לפום גמלא שיחנא (כתובות סז.). ומצד אהבת ישראל תפקידו להתעסק בטובת חברו. וזהו שתלמידי תו"ת עובדים בשמחה, עומדים בכל התלאות העוברות עליהם, ואינם מסתפקים בצדיק בפ"ע, אלא נרות להאיר דוקא. חגיגת מה' שנה. כעבור טו' שנה הראשונים — גובה בתורה הנגלה ונסתר, כנראה ממה שאז הותחל המשך בששה"ק ע"ב. עוד טו' שנה גובה מס"נ, יסוד ישיבות ות"ת ע"י תלמידי תו"ת, עד שבא לידי מאסר וחופש שהי' קידוש ש"ש בכל העולם כולו. ועתה עוד טו' שנה קו דצדקה להחזקת תו"ת

ע"כ נמצא בגוכתי"ק

ראשי-פרקים לחגיגת ישיבת תומכי תמימים

— לא נאמר —

ערב ראש חודש תמוז תש"ב*.

א. לכל לראש יש להקדים מפני מה כל כך חשובים הישיבות בכלל,

ובזה גופא — מהו השרטוט שבו נבדלת ישיבת תומכי תמימים משאר הישיבות, ובו היא יחידה במינה.

ובפרט שיש אומרים שישבה בזמן הזה אינה דבר הכרחי, כי אם ענין של לוקסוס,

ובפרט אם הישיבה אינה בשותפות עם לימוד מלאכה בשביל פרנסה, קרדום לחפור, כמו: "טרייד סקול" (בית ספר למלאכה), "קאלעדז" (אוניברסיטה), באופן שתהי' שותפות של תורה ועבודה,

— וביחוד שכמה ראיות מביאים על זה (שצריך להיות תורה וגם עבודה) מדברי רז"ל ג"כ —

משא"כ ישיבה שבה עוסקים אך ורק בלימוד התורה, היא, לדעתם, ענין של לוקסוס בלבד — שלכן יש צורך להדגיש את גודל החשיבות והנחיצות שבענין הישיבות בכלל.

ב. ובהקדים שהתהוות עם ישראל וקיומו הם היפך מכל העמים. וכמה פרטים בזה²:

כל העמים — בתחלה מתיישבים על אדמתם, או מתאחדים עכ"פ לשם כבוש ארצות. משא"כ ישראל נעשו לעם — במדבר.

כל העמים — בנתינת חוקים, מתחילים הם בהנוגע לענינים

(* ע"ד חגיגה זו — בקשר עם מלאות ארבעים וחמש שנה לישיבת תומכי תמימים, ונטיעתה בארצות-הברית — ראה גם "הקריאה והקדושה" גליון 23 ע' ג-ד. קונטרס "ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש" שיצא לאור בשלהי שנת תש"ב.

(1 כנראה הכוונה למארז"ל (אבות פ"ב מ"ב) "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ כו' וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה", וכיו"ב. — וראה השקו"ט בכסף משנה לרמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"י.

(2) בהבא לקמן — ראה גם "רשימות" חוברת יט ע' 5-6.

גשמיים ביותר. משא"כ עם ישראל — החוקים שניתנו להם מתחילים ב"אנכי" ו"לא יהי", שהם רעיונות היותר עמוקים — בזמן ההוא, וגם עתה — בענין האחדות, שאינו גשם וכו'.³

כל העמים, מכריחים אותם על קיום חוקים — ע"י הבטחת אושר גשמי שהשכל יקבלו. משא"כ אצל עם ישראל — ההתחלה היא באופן של נעשה קודם לנשמע, מסירת הרצון והשכל גם יחד. ובהיות יסוד עם ישראל רוחני לגמרי, עי"ז יכלו עמוד בכל הצרות שעברו עליהם, כי כל אומות העולם לא משלו אלא על הגוף, ולא על הנשמה וקניניהם הרוחניים של בני"ש,⁵ ובמילא נשאר יסודם (שהוא רוחני לגמרי) קיים ונצחי.

ג. וזהו שבמשך כל הזמנים ובכל המצבים, כולל ובמיוחד במצבים קשים כו' — היתה עיקר ההדגשה והשימת-לב על לימוד התורה: בהתחלת ענין הגלות בכלל — ירידה למצרים — שלח יעקב את יודא להורות,⁶ להכין בית המדרש (ב"ר פצ"ה').

בחורבן בית ראשון — הקדימו גלות יכני', שיכלו ללמד תורה, לגלות צדקי', והם חכמי התורה שגלו עם יכני' דכתיב בהו' "החרש והמסגר" — שהגלום תחילה כדי שילמדו תורה לאלו הגולים אחריהם (גטיין פח, א').

ובחורבן בית שני — ביקש רבן יוחנן בן זכאי "יבנה וחכמי"

(3) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"ז-ח.

(4) ראה שבת פח, א.

(5) ראה גם לקו"ד ח"ד תרצב, א: "רק גופותינו ניתנו בגלות ובשעבוד מלכות, אבל נשמותינו לא נמסרו לגלות ושעבוד מלכות".

(6) ויגש מו, כח ("ואת יהודה שלח גו' להורות").

(7) ושם (ג): "להתקין לו בית ועד שיהא מורה בו דברי תורה ושיהיו השבטים לומדים בו" (וראה גם פרש"י עה"פ: "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה").

(8) מלכים-ב כד, טז (ובפרש"י שם, יד: "רבותינו אמרו חכמים גדולים בתורה שכשאחד פותח הכל שותקין, כמו שכתוב החרישו אלי איים, מסגר הכל יושבין לפניו ולמדין הימנו, כמו שנאמר ופתח ואין סוגר וסוגר ואין פותח").

(9) ושם (ובפרש"י): "צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהגלה גלות צדקיהו (חרבות ירושלים שגלו כולם) ועדיין גלות יכני' קיימת (וזה היא צדקה שמיהר והחריב ביתו כדי להגלות דורו של צדקי' לבבל בעוד שחכמי גלות יכני' קיימין, שילמדו תורה לאלו הגולים אחריהם, לפי שרוב חכמי התורה גלו עם יכני'), דכתיב ב' בגלות יכני' החרש והמסגר אלף, חרש שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין, מסגר, כיון שסוגרין (הלכה שהם סגורים בה שאינם יודעים להשיב לשואליהם) שוב אינן פותחין" (אין לה פותחין אחרים).

ושושילתא דרבן גמליאל (משפחת הנשיא .. שלא תכלה שולטנות בית דוד) ואסוותא .. לרבי צדוק" (גטין נו, ב): "יבנה וחכמי" — תורה, שושילתי' דרבן גמליאל — מנהיג כדבעי, ואסותא דרבי צדוק שישאר בחיים, לאחרי שחלה מרוב תעניות ותפלות — תפלה.

וכלל גדול כללו חז"ל — כשהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו (ב"ר פס"ה¹⁰).

ומזה מובן גודל החשיבות והנחיצות של הישיבות שבהם עוסקים בלימוד התורה, שזהו יסוד קיומו הנצחי של עם ישראל.

ד. והנה, בימים מלפנים הי' כל בנ"י אדוקים, הבית והרחוב מלא יראת שמים, תורה ומצות.

אמנם, זה איזה עשיריות בשנים שנתקלקל האויר בחוץ, והתחיל לחדור הביתה.

וכתוצאה מזה ראו בישיבות שצריך לתת מזון גם ללב, ולא רק למוח, כדי שלא יהי' פירוד ומלחמה ביניהם, שהמוח יבין וישיג שצ"ל יראת שמים, תורה ומצוות, ואילו הלב (שעלול להיות מושפע מהאויר המקולקל שבחוץ) יתאוה להענינים שבחוץ כו', ועד שלפעמים אפשר שתנצח תאות הלב, שלכן בהכרח ליתן מזון גם ללב — לכבשו לעבודת ה'.

ובענין זה (באופן נתינת המזון ללב) נבדלת ישיבת תומכי תמימים משאר הישיבות:

יש ישיבות שהנהיגו אופן כיבוש הלבבות ע"י הוכחת שפלות האדם, כמו "אשה חמת מלא צואה" (שבת קנב, א) — באופן המובן גם בנפש הבהמית — "מאינ באת מטפה סרוחה"¹¹, וכה"ג — מוסר מפלח לב וכליות¹².

ותבוא תומכי תמימים ותנהיג שיטה — להראות את האדם ולהוכיח לו גודל העילוי שיוכל לעלות, עד שיאמר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי כו',

(10) ושם (כ): "אמר (בלעם לאוה"ע) לכו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהן, ואם מצאתם שם תינוקות מצפצפין בקולן אין אתם יכולים להודווג להם, שכך הבטיח אביהן ואמר להם הקול קול יעקב, בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות, אין הידים ידי עשו".

(11) אבות רפ"ג.

(12) ע"פ לשון הכתוב — איוב טז, יג ("יפלח כליותי").

— כדאיתא בתדב"א¹³ "כל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב", והיינו שענין זה יכול להיות גם בבעל עסק, איש פשוט וכלשון תדב"א אפילו עבד אפילו שפחה ?¹⁴] —

וגם בהיותו במקום שהאזיר שבחוץ הוא מקולקל — עליו לדעת שהוא שלוחו של המקום¹⁵, ושליחותו היא דוקא על מקומו, ולא יאמר שמקומו גורם לו לחטוא¹⁶, כי "לפום גמלא שיחנא" (כתובות סז, א), ובודאי ניתנו לו הכחות הדרושים להתגבר על הקשיים שבמקום זה.

ומצד אהבת ישראל — תפקידו להתעסק גם בטובת חברו. וזהו שתלמידי תומכי תמימים — שבה מדגישים (לא שפלות האדם, ענין הגורם רגש דהיפך השמחה, אלא) גודל העילוי שיוכל האדם לעלות — עובדים בשמחה, עומדים בכל התלאות העוברות עליהם, ומצד אהבת ישראל אינם מסתפקים בעבודה עם עצמם, שכל אחד מהם הוא צדיק בפני עצמו, אלא הם "נרות להאיר"¹⁷ דוקא.

ה. חגיגת מה' שנה.

כעבור טו' שנה הראשונים להתייסדות ישיבת תומכי תמימים (תרנ"ז-תער"ב) — נעשה גובה בתורה הנגלה ונסתר, כנראה ממה שאז הותחל אמירת המשך בשעה שהקדימו ע"ב, שבו התחילה תקופה חדשה בהתרחבות תורת החסידות¹⁸, לאחר ההכנה דלימוד החסידות במשך ט"ו שנה הראשונים להתייסדות הישיבה.

(13) רבה — רפכ"ה.

(14) ראה תדב"א רפ"ט: "בין איש בין אשה בין עבד ובין שפחה, הכל לפי המעשה שהוא עושה כך רוח הקודש שורה עליו". — וראה ד"ה באתי לגני תשי"א פ"ג (תורת מנחם — התוועדויות ח"ב ע' 196): "מבואר בתנא דב"א (פ"ט ופכ"ה) ומובא בדא"ח שכל ישראל ואפי' עבד ואפי' שפחה יכולים להגיע להשראת רוח"ק, וכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב".

(15) ראה גם לקו"ת ויקרא א, ג.

(16) ראה תניא רפ"ל.

(17) ראה שיחת ליל נר ה' דחנוכה תשי"ב ס"א (תורת מנחם — התוועדויות ח"ד ריש ע' 228), ובהנסמן שם.

(18) לקו"ד ח"ב שה, א — בהמשך למ"ש לפניו (רחצ, א) שעם התייסדות ישיבת תומכי תמימים מתחילה תקופה חדשה בלימוד החסידות, שלימוד החסידות נעשה מסודר כלימוד הנגלה וכו' (וראה גם ליקוט שיחות ורשימות אודות מאמרי המשך תרע"ב — שנדפס בהוספות לח"ג דהמשך תער"ב).

כעבור עוד טו' שנה (תער"ב-תרפ"ז) — נעשה גובה בענין המס"נ, שהתבטא ביסוד ישיבות ותלמודי-תורה ע"י תלמידי תומכי תמימים במדינה ההיא מתוך מס"נ, עד שבא לידי מאסר וחופש (בי"ב-י"ג תמוז תרפ"ז) שהי' קידוש שם שמים בכל העולם כולו.

ועתה כעבור עוד טו' שנה (תרפ"ז-תש"ב) — קו דצדקה להחזקת תומכי תמימים

ע"כ נמצא בגוכתי"ק

